

PEST, II. félv.

31. szám.

Auguszt 1. 1872.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat a Sz.-Istv.-Társ. igazgatóságához kérjük intéztetni.	Előfizetési ár: helyben félvévre 1 frt 31 kr., egész évre 2 frt 62 kr.; vidékre félvévre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr.	A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri fölvetelért 1 frt, 10 soron fölül, egyszeri közlésért 2 f. hatöbbször közöltetik, 1 f. 50 kr, számítottatik.
--	--	---

A pápátlanok.

— Azt sem hiszem, hogy Péter apostol, mint első pápa, Rómában volt; nemhogy a pápát csalhatatlannak tartsam!

Ezzel végzé szavait egy borzas vendég a szobránzi fürdő éttermében, épen midőn beléptem. Szétnéztem az asztalnál, e pápátlan urak közt, de közölök senkit sem ismertem. Folyt a zajos vita, én pedig hallgattam és ettem, nem akarván szólani azokhoz, a kik mindent, a mi csak tiszteletre méltó, oly vadul legázolnak. Végre, a sok badar beszédre annyira megundorodtam, hogy a számból is kifordult az étel, s már föl akarvam kelni, hogy távozzam e pokoli társaságból.

— Hiszi-e ön, kérdé akkor tőlem a borzas ur, hogy Péter apostol Rómában volt valaha?

— És ön hiszi-e, kérdém, hogy a szobránzi fürdő éttermében van? Ugy-e, ha nem volna itt, nem is beszélhetnék vele. S hogy halhatott meg Rómában Péter apostol is, ha ő soha sem volt Rómában?

— Vigyázz Sándor! — felszólala egyik pápátlan. Nem oly könnyű ezekkel elbánni.

— Előbb bizonyítsa be, mondá a borzas ur, hogy csakugyan Rómában halt meg Péter apostol.

— Uram! felelém. Oly óriási történelmi igazság az, melyről 18 század kezekedik, és ezernyi könyvtárak tanuskodnak a népek különböző nyelvein. Bevallják azt még az ellenséges szakadárak is, a kik pedig a római egyház ellen csak a gáncsolnivalón kapkodnak. Azért kérdé szent Ágoston 14 század előtt: „Mit csinált neked a római egyház tanszéke, a melyen Péter ült?” (Lib. 2. cont. Petilianum). A Péter sirjára millió szemek vigyáztak 18 századok óta a világ minden részeiből. És tud-e ön kételkedni az összes kereszténység eszén?

— Az első szent századok aligha tudtak arról valamit, hogy Péter apostol Rómában vérzett el, mondá a borzas ur.

— Már pedig felelém, Tertullian a második században, így irt arról Afrikában: „Van Rómád, hanem nekünk is tekintélyünk van. Mily boldog ezen egyház, melynek az apostolok vérökkel együtt, egész hittanítványukat kiöntötték. Hol Péter az Ur kinszenvedésével végeztetett ki; hol Pál (keresztelő) Jánosként fejeztetett le; hol János apostol, miután a forró olajba merítette mitssem szenvedett volna, száműzetett a szigetre.” (Liber de Praescript. cap. 36.). És nem szégyenli-e ön sötét tudatlanságát?

— Sándor! szóla az előbbi pápátlan. Engedd át nekem a szót, majd meglátjuk, hol az igazság?

— Csak azután torkodra ne forrjon — felelé a borzas.

— Én meg azt nem hiszem, kezdé a jó barát, hogy Péter apostol kormányfőnöke lett volna az egyháznak.

— Pedig végszavai is azt bizonyítják — felelém. Harmadik utódához ugyanis. római sz. Kelemenhez, e szavakat intézte fölfeszítettésekor: „Ne félj átvenni az egyház kormányát, saját bűnöd veszedelmében sem. Gondold meg, hogy inkább vétkezel, ha elhagyod veszni Isten népét a hullámok közt, a midőn azt fáradalmaiddal megmenteni, tőled függ. S ha felügyelsz mindenek üdvére, mindenek üdvéért fogsz megjutalmaztatni.” (Dr. Sepp. Gesch. d. Apost. 377.).

— Ugyde, folytatá a pápátlan, ha Péter apostol, főnöke lett volna az apostoloknak, hogy merte volna őt megfeddeni Pál apostol? (Galat. 2, 11—12.).

— Nem dönti az meg Péter apostol főbbségét. — válaszolám. — Hiszen Péter apostol nagy szereteténél fogva, magát a Jézust is feddeni kezdé, hogy nem fogna ő megöletni Jeruzsálemben. (Mát. 16, 21.). S vajjon azért megszűnt-e már Jézus az ő főnöke lenni? vagy egyenlővé lett-e Péter a miatt az ő Urával és Istenével? Fonák döreség!

— Más az Jézusra nézve! — hebegé zavartan vitatársam.

— Sőt, ugyanaz a viszony, a főnök és alárendeltje közt, mondám. S ha más eset tetszik, mondja meg nekem: Nem feddették-e meg magát Péter apostolt is a zsidókeresztények: miért evett ő pogány százáddal? (Ap. esel. 11, 2—3.). De már azért, vajjon egyenlők voltak-e ezen hívek Péter apostollal? S nem főnökük volt-e nekik azután is az apostol?

— Azzal sincs még bebizonyítva, mondá a pápátlan, hogy Péter az apostolok főnöke vala.

— Maga rámutat arra szent Pál apostol, felelém. Mert ő maga említi, hogy Jeruzsálembe Péter látogatására ment föl (Galat. 1, 18.), a kinek számot adott tanításáról. (Ap. esel. 9, 27.).

— No pajtás! fölkecse a borzas ur. Ugyan megjárta. Ha átvetted, csak folytasd az ostromot.

— Ne félj! mondá társa. Kiténik Pál apostol feddéséből, hogy hibázott Péter apostol, és így a pápa sem csalhatatlan.

— Az ember, bárki legyen is az, hibázhat személyére nézve, mert gyarló. S ha hibázott volna is ott Péter apostol, az nem hittanítását illette, hanem étkezését, hogy a zsidókeresztények miatt, nehogy megbotránkoztatassa őket, nem evett azon keresztényekkel, kik a pogányságból tértek meg. Már pedig egyedül a hit és az erkölcsi tanítás tartozik a csalhatatlanság köréhez. Mert mint szent Ágoston kifejezé 14 század előtt: „Nem mondá az Ur: Vigasztalót küldök nektek, a ki megtanítson titeket a nap és hold körfutásaira. Keresztényekké akart ő tenni, nem csillagászokká.“ (Lib. 1. adv. Manich. cap. 10.). Azon megfeddés tehát csak a Péter étkezését, a zsidó szokást róttta meg, nem a hittanítást; miként azt már Tertullian is kifejté 17 század előtt. (Lib. de Praescript. cap. 23.). Vagy tán önök az evést is hitcziknek tartják? — Szent Pál maga is okos elővigyázatból követte később Péter modorát, mert nem csak Timotheust metélé körül (Ap. esel. 16, 1—3). hanem zsidó szokás szerint áldozatot is tétetett magáért (Ap. esel. 21. 26.). hogy botrányt ne okozzon, és mindenkit megnyerjen a Krisztusnak. S ezért nem lehetne-e a pápa csalhatatlan a hittanításban?

— A pápa nem Isten, hogy csalhatatlan legyen! dörgé a pápátlan.

— Mi is azt tartjuk, viszonzám, hogy a pápa nem Isten. — Sőt azt mondjuk, hogy a pápa is ember, oly gyarló, mint mi, a ki személyére és életmódjára nézve, nemesak hibázhat, hanem vétkezhetik is, szóval ép úgy, mint cselekedettel. Ez az oka, hogy ő is gyónik; a mit nem tenne, ha hibázhatlan volna. De a hittanításban akkor nem hibázhat, ha úgy lép föl, mint a világegyház főtanítója; mert abban ő a Szentlélek közlönye, mint Péter apostol, az Isten pedig, a ki általa tanít akkor, csalhatatlan. Isten egyedül a pápa csalhatatlansága. Ezen föllépésre előkészül a pápa; mert vagy püspököket, vagy hittudósokat szólít magához, kik a vitás kérdést előbb meghányják. A mellett: könyörgéseket, közbűjtöket rendel, hogy milliók fohásza leimádják reá a Szentlélek kegyelmét, és maga az Isten tanítsa egyházát az ő szája által. Nem rögtönzés az, hanem komoly ténykedés, a mit csak a tudatlanság, vagy a rossz akarat érthet félre. Nem ember adta a hitet, nem is ember tartja azt tisztán, hanem maga az Isten, a ki ígérete szerint: a világ végeig egyházával marad. (Mát. 28, 20).

— Nem kell nekem így sem a csalhatatlan pápa! kiáltá vitatkozóm.

— Nem is erőszakoljuk mi reá! felelém, ha annyira tetszik önnek saját csalhatatlansága. De tudnia kell, hogy nem a pápa csalhatatlan, hanem a Szentlélek Isten, a ki a pápa által dönt a hitkérdésben, mint az egyháznak őrszelleme. Az apostoli zsinat is ezzel fejezé azt ki: „Tetszett a Szentléleknek, és nekünk stb. (Ap. esel. 15, 28.). S a kinek nem tetszik, a mit a Szentlélek tanít a vatikáni zsinat által, az azt véli, hogy ő csalhatatlanabb, nemesak a világ minden püspökénél, hanem a Szentlélek-Istennél is. S nem ördögi-e ezen dölyfös fölfuvalkodás, s hogy lenne az katolikus, a ki nem hallgat az egyházra? Azt mondá Üdvözítőnk: „Olyan legyen az előtted, mint a pogány.“ (Mát. 18, 17.).

— Tyűh, az már sok! riadozá a pápátlan. Ugy már csak maradjon magának, az a borjuszájú német Döllinger.

Másnap reggel, midőn a fürdőből kiléptem, láttam felém közeledni e pápátlan urakat; de már jó távolról üdvözöltek, szívélyesen lengetve kalapjaikat. E. L.

Isten hálánkat fogadd!

Nem sokára ezer év lesz,
Hogy Magyarhonban lakunk;
Majd örömtől, majd bánattól
Csillogott lét-poharunk, —
A magyar nép s magyar király
Viszályt ... csapást ért sokat ...
De a halált kikerülték
Isten hálánkat fogadd!!

Tatár, török, mindenféle
Ellenség reánk esett ...
Szegény szívünk a számtalan
Baj közt kétségbe esett;

De nyertünk szent Istvánt, Lászlót
Kálmánt s nagy Mátyásokat
S így a halált kikerültük ...
Isten hálánkat fogadd!!

Számos szerencsétlenség közt
Ezer esztendeje már ...
Hogy e zaklatott országban
Ránk sűt az életsugár;
Mint emeltyű bol fel, hol le
Robogtunk át napokat,
S a sirt mindig kikerültük ...
Isten hálánkat fogadd!!

S. L.

Egy hitehagyott család.

— Népies beszély. —

Ambrus Józseftől.

(Vége.)

Egy reggel legszebb négy lovát lelte dögölve az istállóban; ugyanekkor jelenté a tanyai béres, hogy a dohány-pajta meg a gabnás az éjjel földig leégtek. Ez András urat még dühösebbé, majd vaddá tette az Isten iránt, akit okozott, rutil káromolt vesztésegeért. Ilyenkor persze nem hiányzott az ispány ur sem, ki segített a káromkodásban, s biztatta András urat, hogy ne csüggedjen, ez csak járvány s nem Istentől van, félvén, nehogy a csapások által ismét visszatérjen hitéhez, mielőtt czéljához érne.

— Nem kell megijedni, szokta mondani, nekem is vesz el sok mindenem, nem fog ez soká tartani.

Az ispánynak igaza volt most az egyszer, a csapás, melyben tisztán Isten ujjja volt látható, nem tartott sokáig. Két év alatt András ur mindenéből kifogyott. Elég nagy idő arra, hogy az ember koldusbotra jusson.

A városi nagy leány nevében András urat folyton pénzért zaklatták, jövedelem kevés volt; ily körülmények közt mit tehetett, mint valakihez kölesönért fordulni. Na csak ez hiányzott még! Örömmel nyitotta meg pénztárát az ispány András előtt, szívesen adott neki bármily nagy összeget, szinlett barátság fejében még kamatot sem kért. A pompa, pazarlás nagy volt, a föld semmit sem termett, bármibe fogott, belebukott, adósságai növekedtek. Egyik fertály föld a másik után ment, majd a tanya, egyszer csak azon vette észre magát, hogy imittamott van valamije, a házra, melyben lakik, a párnára, melyre fejét hajtja, várva-várnak a hitelezők. Egyedüli vigasza a jó szomszédban volt, ki majd megmenti őt a végveszélyben. Házát nem féltette, mert csak az ispánytól vett fel pénzt, annak pedig akár mikor megfizetheti, az elvár sokáig.

Ily körülmények közt természetesen András ur nem győzte a városi nagy költséget, ezért Juliskát hazahozták. — András urnak nem tetszett neveltetése, hiszen csak öltözete, fésülése változott, fátyolt viselt, míg arcának rózsáit lemosták a könyvek, a bánat s küzdelem, melyet Pesten kiállott.

— Annyi sok száz forintért bizony jobban is megváltozhatott volna leányom, szokta mormogni néha magában, de mennyi drága lehet azon a Pesten minden!

Eloszlatta minden kételyét Flóra, ki majd agyon dicsérte Juliskát, hogy tud ő már zongorázni, táncolni, tudja a sok szép idegen nyelvet, már többet tud, mint a falu jegyzője. Juliska azonban mitsem tudott az itthon történt dolgokról, hogy már nincs föld, tanya és a házat is nagy adósság terheli.

Eközben András ur súlyos nyavalyába esett, nem volt orvosság, mely gyógyíthatta volna. Se eleven, se holt nem vala. Nincs toll, mely leírhatná gyötrelmeit, fájdalmait. Juliska szorgosan ápolta, éjjel-nappal mellette ült s egyre kérte, hívassa el a lelkészt a végszentséget feladni. Na hiszen volt szegény Juliskának hadd-hadd édes anyjától, hogy még pesti leány létére is

papot akar hivatni, hát most sem utálta meg őket. A halál valódi áldás lett volna reá, az is félt a hitehagyottól, háromizben is volt tetszhalott, s midőn koporsóba akarták zárni, mint dühös örült ordítva kelt ki. Midőn így kimondhatlan fájdalommal küzdött, perdült meg a dob az udvarán, s míg benn András a halállal küzdött, künn addig a házat vette el tőle jó szomszédja; keveset kellett ráfizetnie, a többivel már tartozott András. — A ravasz ember czélját érte, a ház övé lett. Nagyot kacagott és fölmondta a barátságot. Most tünt ki a jó barát igazán. A ház övé volt, a halálos beteget kiparancsolta belőle. Hasztalan könyörgött Panna, Juliska, hogy legalább a beteget hagyja ott meghalni.

— Nem! felelt durván, nem akarom, hogy házat halott szennyezze be, én nem kórháznak vettem. Parancsolom, még ma eltakarítsák.

— Legalább a kamrában engedje maradni, könyörgök ég- és földre. — kéré Panna kétségbeesve az ispányt, nincs egy darab föld a faluban, hova fejét lehajthassa; kegyelmezzzen, talán ma meghal.

— Épen azt nem akarom, a ház az enyém, s nem akarom, hogy oly ragályos beteg haljon meg benne, ezzel hátat fordított Pannának, s egy mellékszobába távozott.

Hire futott ennek a faluban, versenyezve jöttek a megsértett ismerősök, komák, a haldokló Andrást magukhoz venni, első volt ezek közt a megsértett, csuful kiutasított katolikus lelkész, nem engedte a viláért sem, hogy a beteget más vigye el, mint ő, saját ágyába fektette, ott ült folyton mellette, ott virrasztott egész éjen át, midőn Panna és Juliska belefáradtak az ápolgatásba, s imádkozott a betegért.

Egyszer a beteg eszmélni kezdett, enyhültek terhes fájdalmai.

— Ah... Is... Istenem! nyögé alig hallhatólag.

A jó lelkész örvendett e szavak hallatára, remélve a bűnös megtérését.

— Ho... hol vagyok? — kérde szemeit az előtte függő feszületre vetvén.

— Itt van nálam András, jó helyen, — mondá a lelkész.

András ránézett, s egész testében megrázkódott.

— Nőm és Juliskám hol vannak?

— Itt vagyunk, mondá Panna.

— Vigyetek házamba, parancsolá.

— Már neked nincs házad, válaszolt Panna, elvette azt az ispány, és minket, nem tekintve a te betegségedet, erővel kidobott belőle, még az udvaron sem hagyott helyet, s így a tisztelendő ur fogadott házába kegyelmeiből.

Egy mély sohaj szállott el a beteg ajkáról, szemei égre emelődtek, mintha büntetést kérne Istentől a gonosz szomszédra.

— Bocsánat, kegyes lelkiaiyám! esdekelt a hal-

dokló, s kinyújtá reszkető kezeit a lelkész felé: bocsánat, én nagyot vétettem, Isten irgalmazzon bűnös lelkemnek; nagyon, nagyon el valék csábitva. Fogadjon engem ismét gyermekei közé, fogadjon az üdvözítő egyház kebelébe.

A lelkész szemeit örömkönyvek boríták el, ki gyorsan ott termett a halottak utolsó vigaszával, eledelével, s András még jókor az egyház megtért fia lett.

Délután megszólalt a nagy harang, jelentvén a falunak, hogy Barna András nincs többé.

Más nap eltemették. Ott volt a falu apraja, nagya, sirt mindenki, de legjobban a szerencsétlen Panna. Hisz ő most a legszegényebb a faluban, már neki nincs sem-

szott. A nap hanyatlófélben vala, sugarai biborszínben verődtek vissza, a nyájak mélabus kolompjaikkal közlegettek rendben a falu felé, utánuk a pásztorok bánatos dalokat furolyáztak. A forró levegőt a csöndes alkonyi szellő hűsítette, az aratók vig danaszóval tértek haza. A temetőben csend vala. S im most egy női alak lép át az árkon, s egyenesen egy új keresztnek tart, térdre omlik, kezeit tördeli, egy csók a keresztre s azután megyen, megy sebesen, mintha üldöznék, vagy sietne céljához, már előtte a hid, s még jobban siet, mintha félne a szemközt hazatérő munkásoktól, még egy percz s a hullámok közt fuldokol.

De azon pillanatban egy erős „Jézus segíts!“ hal-

(A Duna torkolata Szulinánál — L. Vegyések.)

mi öröme az életben; ő, ki a falu legtiszteltebb, leg-gazdagabb asszonya volt, most máshoz menjen kegyelemkenyeret enni, vagy szolgálni; ő, ki annyira megvetette embertársait, barátnőit, rokonait, számíthat-e reá, hogy egy is fog rajta könyörölni; ő, ki egykor a bőség tengerében uszott, most az éhség és nyomor ásitó örvénye előtt áll, e gondolatok kétségbeejték s megtörték vallástalan szívét, s egy merész ballépésre vezérelte balesillagzata; mert nem állt mellette a hit vigasztaló angyala, mely a kétségbeesés percében erőt, bátorságot adott volna fájdalmainak eltűrésére.

A halottas nép elvonult a temetőből, a sírásók is bevégezvén munkájukat, lassan haza ballagtak, a temető-csősz bezárta a kaput, a zár csikorgása messze hallat-

latszik, s egy férfi-alak hasítja a türemlő habokat a nő felé, izmos karjaival átragadja, s még jókorán partra teszi. A nép körülállta, báméskodott, s csóválta fejét.

— Ni, ni, kiált Juhász Pista, mert ő volt, ki a nőt megmentette, ez mintha Juliska édes anyja volna, nagyon hasonlít hozzá. — Menjenek parancsolá a körülállókhöz, küldjenek kocsit, vigyük haza, bárki legyen, mert nagyon fázik. — A nő eszmélni kezdett, felnyitá szemeit s először Pista arcát, melyet a lenyugvó nap gyönyörűen megvilágított, látta meg.

— Isten segíts! susogá halkán. Ki ez? Pista, te vagy? mint jövel ide?

— Igen, én vagyok, az isteni gondviselés küldött megmentésére; áldott legyen szent neve, hogy segített.

— Mi bátorított tégedet, hogy értem, bűnös, megutált nőért, ki tégedet s az egész falut megvettem, ily nagy veszélynek kitted magadat?

— A hit és felebaráti szeretet, s csak az segített.

— Oh mily erős vagy te hitedben, és gyenge én vallástalanságomban. Átkozott legyen annak elrablója, átkozott ezerszer, ki boldogtalanná tett, s lelkemet az örök kárhozatra vezette.

— Még nem késő, — térjen meg, és boldog leend ismét.

— Oh bár úgy volna, de nekem nincs már reményem. Mivel fizessem én meg e nagy szolgálatot?

— Azzal, mit nekem adott egykor, s ismét elvette, Juliska kezével.

A nő reszketve térdreborult, és szólt égre emelt szemeivel, s összekulcsolt kezeivel:

— Irgalom Istene! kit úgy megbántottam, bocsásd meg bűneimet, elvezetve valék az igaz utról; büntesd meg igazság Istene csábítóimat, s fogadj ismét vissza, hisz látom, nem akarod, hogy ily nagy bűnben haljak meg. Jőj Pista, te pedig légy fiam, Isten áldását kívánom rátok, s megcsókolta homlokát.

Szemei könybe borultak. A nap végképen letint. Eközben megérkezett Pista atyja a kocsival, Pannát hazavitték. Nemsokára Pista oltárhoz vezette Juliskát. Ezután minden vasárnap délután lehetett látni, mint sétáltak a temetőbe. András bácsi keresztjét megkoszoruzni.

Gróf Zichy Nándor beszéde,

melyet mint a székesfehérvári kath. polit. kaszinó elnöke Sz.-Fehérvárott 1872. jun. 29. tartott.

(Kivonatban.)

Hogy különböző hitfelekezeti társadalmunkban a parlamenti kormányzat változó igényei szerint majd ezen, majd meg azon hitfelekezet hívei intézzék katolikus egyházunk világi vonatkozású ügyeit, sem az apostoli király, sem a katolikus, sem bármely más egyház fogalmával nem volna megegyeztethető.

A negyvennyolcadiki törvények ezen elve a többi vallásfelekezetekre nézve már érvényesült. Annak, hogy mi katolikusok törvényesen biztosított, Isten és ember előtt megillető jogainkat eddigelé nem élvezhettük, okait leginkább a kérdés elintézése nehézségében akarjuk keresni. Nem is tagadhatni, hogy az reánk és hazánkra nézve a többi autonómiák kérdésit messze túlhaladó fontosságú és jelentőségű. Igaz az is, hogy az egyház és állam között létező szoros kapcsolatot sem egyszerű, sem azonnal véglegesen és teljesen megoldani nem lehetséges és nem kívánatos. Nem is akarjuk feltenni, és józanul csakugyan fel sem tehető, hogy magyar kormány autonómia iránti jogosultságunkat tagadásba akarván, vagyis tagadásba merné venni: mert ez a törvénnyel és a nemzet helyesen felfogott érdekeivel ellenkezik, annyi millió katolikus lelkesületét sértené, és kormánya politikájával ellenmondásba hozná.

Tény azonban, hogy mi ezen önkormányzatot még nem bírjuk, hogy az sokak által kérdésessé tétetik, hogy időközben sokan egyházunk szervezetét, sőt hitelveinket érdeklő kérdésekbe avatkozni, önszervezkedési képességünket és jogosultságunkat kétségessé tenni, vagyoni ügyeink rendezésébe avatkozni, azokat a parlament rendezési körébe vonni, a katolikus nevelés ügyét csorbítani igyekeznek. Tény, hogy helyzetünk sokat előtt aggályossá vált, hogy számos gyanúsításnak látjuk hitünket és hazafiságunkat kitéve; és tény az is, hogy mindezek ellenében jóhiszeműségünk, hazafiságunk és hitünkön kívül nincs mit a latba vethetnénk. Vagyonunk, intézeteink, egyházi méltóságaink és hivatalaink felett az állam hatalma rendelkezik. Nekünk mindebben még szavazatunk sincs.

Ezért azonban ne aggódjunk és jövőnk felett épenséggel ne essünk kétségbe. Egyesek tulszásai nem az állam és nem a nemzet művei. Bizzunk a kormány jóakarátában és a nemzet bölcsességében; de bizzunk kivált saját magunkban és ügyünk igazságos voltában. Ha ez időszert hitünk megtámadásnak, egyházunk mellőztetésnek volt kitéve: tudjuk, hogy az, a mi évszázadokon át megállott, államokat és

nemzeteket látott felvirulni és elpusztulni, le nem roskadhat egy nap fergetege alatt; tudjuk, hogy azon egyházat, mely hazánkban dicsőbb napoknak vala tanuja, mely azt nagygyá s virágzóvá segített vala emelünk, mely annak jelen alkotmányos szervezetét és belbékéjét visszaszerezünk és biztosítani engedé, máról holnapra a magyar állammal és a politikai renddel meg nem egyeztetetők nem dekretálható, annak százados jogosultsága el nem vitázható. Csak a sajnálkozás mosolyával tekinthetnénk azon politikára, mely a katolicismusban ellenséget, nem pedig politikai és állami létünk biztosítékát látná.

A mi az ellenünk intézett megtámadásoknak egyik legfőbb oka, azon téves feltevés, hogy a katolikus közönség nem érdeklődik egyháza iránt, hogy a lelkierő és egyetértés nélküli tömeg, beteg test, mely nem érzi a rajta ejtendő sebeket. E helyzetben egyházi érdekeink körül sorakozni kötelességünké vált. Megkívánja egyházunk és hazánk érdeke, mert e bajok megörökítése egyaránt káros mindegyikére nézve.

Kívánjuk a törvényt nemesak mások, hanem saját magunk irányában is alkalmaztatni. De amidőn egyházunk érdekeit megvédeni készülünk, nem támadjuk meg mások felekezeti érdekeit; és ha tévelygéseit siratjuk, ne vessük meg azokért őket; ne engedjük, hogy ügyeinkbe avatkozzanak, de ne is tartjuk magunkat jogosítottaknak mások autonómiájába avatkozni; tanúsítuk mindenben, hogy nem vagyunk kevesebb jó polgárok és hazafiak, mint keresztények és katolikusok, ne muljon felül senki a haza szeretetében és a törvények iránti engedelmségben. Tartunk mindenben kellő mértéket, őrizkedünk minden tulkapástól.

Ha autonóm szervezettel bírnánk, ha rendszeres közegeink volnának, melyek érdemeinket az állam irányában képviselni, ügyeinket intézni hivatottak: nem szerveznénk politikai kaszinót. Ily közegek hiányában kénytelenek vagyunk azon társulás jogával élni, melyet a törvény mindenkinek megadott, és a mely némely tulkapás és tévelygés mellett sok jót is eredményezett. — Érdekeinket elhagynunk, képviseltetésünkről, a mennyiben az jogosan és törvényesen eszközölhető, lemondanunk, a mulasztás vádjá nélkül nem lehet. Ime katolikus kaszinónk indokltsága.

Nem szándékunk azzal magunkat a társas életben feleke-

zetileg elkülöníteni. Szívesen fogunk kezét mindenkivel mind-
 abban, a mi jó és hasznos. Nem is szándékunk külön politikai
 állást elfoglalni. Nem vonjuk meg közreműködésünket azon
 politikai párttól, mely a miénknek megfelelő politikai elveket
 követ. Nem mondunk le más felekezeti elveket közreműködéséről
 még saját egyházaink politikai érdekei eligazítása érdekében
 sem, és rokonszenves készséggel ajánljuk föl magunkat mások
 igazságos és méltányos igényei gyámolítására is. Tisztán feleke-
 zeti, vagyis exclusiv katholikus politikát, kivált mások kárára
 és jogaik esorbitására követni nem akarunk. Hazánkban csak
 oly politikát tartunk jogosultnak, mely mindenki iránt egyenlő,
 igazságos és méltányos, mely nem egyesek, legyenek azok akár
 nemzetiségek, akár osztályok, akár hitfelekezetek, de az egész
 magyar nemzet és állam politikája.

Midőn azonban egyházunknak a hazában való helyzete a füg-
 gőben levő politikai kérdések körébe vonatott, egyházi érde-
 keink körül sorakozni, ezekről gondoskodni kiváló kötelessé-
 günk, és a katholikus egyleteknek kiválólag politikai hatása is
 lón. Ez a mi saját ügyünk és érdekünk, melyről a törvényesség
 korlátai közt másnak nem számolunk, és a melyet saját magunk-
 nak kell elvégeznünk.

Megvallom, mindenkör megszegyenülve láttam azon bár-
 gyságot, melylyel néha katholikusok hitőket és egyházukat
 hunyáskodva vallják, és azon gúny elől hátrálnak, melylyel az
 illetetik. Nem tisztelik mugukat és nem követelik mások által
 is tiszteletben tartatni azon hitet és egyházat, mely a nap terhei
 között az emberi hivatás magasabb czéljaival vigasztalja őket.
 Meghazudtolják egész életüket, sárral dobálják önmagukat.

Távol legyen tőlünk megtámadást megtámadással, gúnyt
 gunynyal viszonzni. Ez sem a humanitással, sem a szeretet
 evangéliumával nem volna megegyeztethető; ezzel magunkat
 csak megtámadóinkhoz alácsontyanók le. De távol legyen egy-
 szersmind azon meghunyáskodás és megszegyenítés, mely a hit
 és férfiaság megtámadása.

A katholikus kaszinó, ha egyéb czélt tévesztene is, a ka-
 tholikus irányban való önművelődés, a felekezeti érdekek józan
 méltánylásának hasznos eszköze leend minden időben. Hítsor-
 sosainkat, azok különböző nézeteit és érdekeit megismerni min-
 dig kívánatos leend, és arra ezen kaszinó, melyben polgári és
 vagyoni állapotra való tekintet nélkül fesztelenül találkozhá-
 tunk, czélszerű alkalmat nyújt.

Közlemények a csángók köréből.

Keresztelő szent János napja Tamásfalván.

(Junius 24. 1872.)

Ez ősrégi falu, egyik nevezetes lakhelye a románi terület-
 ben élő csángó-magyaroknak; de nem azon helyen, hol hajdan
 volt Tamásfalva, melynek helyét ma csak egy kereszt jelöli,
 ide szoktak néha ájtatos körmenetet tartani, és az ott nyugvó
 holt rokonokról emlékezni: a mai falu telepedése hagyomány
 szerint a kétszáz évet meghaladja, mi onnan is következtethető,
 hogy ma keblében jeles parochia létezik a hozzá tartozó filiák-
 kal. A helybeli szentegyház keresztelő szent Jánost tiszteli mint
 védszentjét, és jeles buzgó népsokaság gyűl össze e napon a
 Jézus előhírnökének tiszteletére, mi ez évben is a szokásos
 ájtatossággal megtörtént. — Egybegyűlvén a szomszéd falubeli
 hit- és vérrokonok, miután a buzgólkodók, végezve a szent gyó-
 nást és áldozást — magukat kissé kipihenték — tíz óra után a
 harangok összeszóliták az egész buzgólkodó népsereget, ez
 magyar- és román nyelven imádkozva és énekelve végezte az
 ájtatos körmenetet, honnan ismét visszatérve az Isten házába,
 melyből kiindult, a szószékről hallgatta — román nyelven — az
 evangéliomi tanítást, mi magában érthető, hogy az ünnephez
 alkalmazva volt, azután a szabófalvi lelkész fogott hozzá a vér-
 ontás nélküli áldozathoz három áldozár segédlete mellett, mely

alatt ismét magyar- és román nyelven imádkozott és énekelt
 fölvaltva a buzgó népsokaság kitünő ájtatossággal, s végére az
 imádatoló oltáriszentséggel áldás adatott a népre. — Nem volt
 feledve ez isteni szolgálaton az, hogy ker. sz. János a moldvai
 missió és katholikusok általános védszentje, imádkoztunk tehát
 mindnyájan az anyaszentegyház fölmagasztalásáért, római sz-
 atyánkért, püspökeinkért és fejedelmünkért, az egész kereszt-
 ténységért és honunk boldogságáért, az élőkért és a megholt
 hivekért.

Vége levén az isteni-szolgálatnak, nagyérdemű főt. Fe-
 renczi Bálint két évtizeden át e helységnek közkedvességü
 lelkésze nagylelkűleg megvendégelte paptársait; megtisztelték
 azonfölül házát és asztalát néhány vaspályai hivatalnok és egy
 magyar gyógyszerész Románból, kinek neve köztiszteletben áll
 e vidéken; az isteni-szolgálaton végbement imafohászokkal
 folyamatban voltak az ebéd alatt és utáni kívánságok kifejezé-
 sei, melyek abban öszpontosultak, hogy Isten védje szentei által
 e buzgó népünket, és derítse föl rája a szellemi műveltség fény-
 sugarát a kegyes jótévő rokon m a g y a r n e m z e t által!

E t e l k ö z i.

HETI KRONIKA.

Pest, július 27.

(—ss—) Az igazságügyminiszter már megtette az előter-
 jesztéseket a felsőbb bíróságoknál szükségessé vált kinevezé-
 sekre s e hírrel kapcsolatban más forrásból a felől értesítenek
 minket, hogy Bittó miniszter egyáltalán megtett minden munká-
 latot ama feladat teljes megvalósítására, melyért a miniszteri
 tárczát magára vállalta: az igazságügyi szervezet végleges be-
 fejezésére. Mint a miniszter ur barátai állítják, Bittó miniszteri
 pályáját ezennel befejezettnek tekinti, s csak fontos körülmé-

nyek birhatják reá, hogy még a költségvetési vita alatt tárczá-
 ját megtartsa. A feladat, melyre Bittó vállalkozott, minden-
 esetre óriási volt, s mert ép e feladat teljesítésére előre-látható-
 lag a legélesebb támadásokat várták, ennek elvállalása nagy
 önfeláldozással is járt. Az ország ezért csak köszönetet fog
 mondani a miniszternek; de ha tárczájától csakugyan megválni
 készül, óhajtunk, hogy az ajtó és küszöb közötti álla-
 pot minél rövidebb ideig tartson. Igazságügyi reformjaink terén
 az eddigi késlekedéssel szakítanunk kell, roppant munka várja

az e tárezára kiszemelendő szakfőruft s reméljük, hogy a várokozás nem sokára véget ér.

— Mint Bécsből írják, a határvidék adóügyi szervezetét szabályozó munkát ő felsége legfelsőbb helybenhagyásával ellátatott, s már a legközelebbi hetekben ki fog hirdettetni. Ugyane szabályzattal a pénzügyi törvényszékek felállítása is elrendeltek.

— Berlinben a királynak fogadására nagy készüléteket tesznek úgy az udvar, mint a katonai és polgári hatóságok részéről. Minél fényesebben akarják fogadni az osztrák-magyar monarchia uralkodóját. Minden oldalról nagy fontosságot tulajdonítanak ez összejövetelnek. A hír s az előkészületek azt gyaníttatják, hogy a király szeptember 3–6 ika közt, fog megérkezni. A német császár hihetőleg a hó végeig fog Emsben maradni, onnan Gasteinba rándul s ott tündéi augusztust szeptember elsején tér vissza a székvárosba. Ugyanez időre a berlini királyi lakban, teljesen be lesz rendezve azon lakosztály, melyben az osztrák-magyar birodalom uralkodója ott tartózkodásának ideje alatt lakni fog. Szeptember 7-én nagy díszszemle fog tartatni a berlini és potsdami helyőség fölött, — melyen Ferencz József ő felsége is részt veend, szept. 9-én pedig hadtest-gyakorlatok tartatnak Spandau mellett, melyek 18—20-dikáig fognak húzódni. E gyakorlatokban az összes gárda részt veend, melynek egy része a szabadban fog táborozni.

A gyalogság számára ujonnan készített hátultöltő fegyverek, nemkülönben a porosz Werterfegyverek, ez alkalommal hihetőleg először fognak alkalmaztatni, a mennyiben a begyakorlás e fegyverrel folyton tart.

Az is bizonyos, hogy az uralkodónak Berlinben tartózkodása alatt külön előadások fognak tartatni az opera-színházban, s hihetőleg a város is ünnepélyesen ki fog világitatni. Mondják különösen, hogy Babelsberg és Sanssouci, a császárnak kedvencz mulatóhelyei Potsdam mellett, fényes tűzijátékkal fognak illumináltatni. A városi hatóság szintén nagy és fényes kivilágítást fog rendezni, minők a porosz-francia hadjárat alatt voltak napirenden. — Egy szóval mindenki örül a magyar-osztrák uralkodó megérkezésének.

— A porosz koronaherezeg július 24-kén d. u. Lobkovitz kíséretében Ischlbe érkezett. A koronaherezeg polgári ruhában volt, s az Erzsébet császárnéhoz címzett vendéglőben szállt meg. A koronaherezeg alig érkezett lakosztályába, királyunk ő felsége máris üdvözlésére sietett. — Ő felsége porosz czredének egyenruhájában s mellén a porosz fekete sasrend jelvényeivel lépett a porosz koronaherezeg elé, mivel több mint egy óra folyásáig beszélgetett. A koronaherezeg, kit Ferencz-József ő felsége távoztakor egész a lépcsőkig kísért, egy negyedóra mulva visszaadta a látogatást. — A vendéglő előtt nagyszámu közönség gyűlt össze; a porosz fürdővendégek hangos éljenekkel üdvözölték a koronaherezeget. — Este a koronaherezeg Ferencz-József ő felségénél volt udvari ebéden, mely után a koronaherezeg udvari kocsin tért vissza az Erzsébet-vendéglőbe, melyen a fekete-fehérvörös zászló lobogott. Félóra mulva a vendéglő előtt öt udvari koesi jelent meg, az elsőben állt a király, a másodikban a királyné és Gizella főhercegnő, a harmadikban Rudolf koronaherezeg Eulenburg gróffal, a két utolsóban álltek a hadsegédek. A porosz koronaherezeg a menethez csatlakozott, mire megkezdődött a sétakocsizás, melyből a magas személyiségek esti 9 órakor tértek vissza. A porosz koronaherezeg levett főveggel beszélt az utczán a királynéval és Gizella főhercegnővel, a királynénak kezét csókolta, mire a királyné és Gizella főherceg-

nő a kocsiba visszaültek s tovább hajtattak. A király a porosz koronaherezeget egész az Erzsébet-vendéglőig kíséré, s kézszerítással vált meg tőle.

— Milán fejedelem trónraléptének ünnepélyére sürgősen készülnek. Már minden testület készen tartja ajándékait a fejedelem számára. A tisztikar hallomás szerint a fejedelemnek több ezer aranyat érő albumot fog átnyújtani. Több szláv dal-egylet Prágából, Moszkvából stb. már bejelentette volna megjelenését és közreműködését az ünnepély alkalmával. Belgrádban azt remélik, hogy az ünnepélyre tömegesen fognak az idegenek érkezni.

— Spanyolországból azon fontos hír érkezett, hogy a kocsizó királyi párra este löttek, de szerencsére nem találtak. Számosan befogattak.

V e g y e s e k.

Mai képünk a Duna azon érdekes pontját tünteti föl, a hol az a Fekete-tengerbe szakad. — A Duna szulainai torkolata 3—400 láb széles és 11 mérföld hosszú. Minthogy ez ágna is nagy fővénnyel van tele, mely csekély vízállásnál a hajózást nagyon megnehezítette, a medret hosszú töltések által annyira összeszorították, hogy a víz kénytelen önmagának utat törni, mi által oly vízállást hoztak létre, hogy súlyosan terhelt hajók is könnyen átkelhetnek.

R ö v i d h i r e k.

— Egy bécsi lap értesülése szerint a német császár uralkodónk által augusztus 4-ikén fog Szalzburgban üdvözöltetni, mely alkalommal a német koronaherezeg is jelen leend. Az osztrák-magyar uralkodó a német császárt Berchtesgadenbe fogja kísérni.

— Gizella főhőgnő számára vőlegénye, Lipót bajor hg egy pompás nyaralót épített — mennyasszonyi ajándéknak. A nyaraló München közelében, a pompás Isar-völgyben Grünwaldban építették. Itt egy középkori kastély áll; tornyok s körfalakkal, melyet a hg a mai kor izlésének megfelelőleg alakított át. — A vidék gyönyörű; nagy erdők környezik a helyet s a kilátás oly festői, hogy müncheni művészek nagy előszeretettel keresik fel. A helytől néhány órányira van a starnbergi tó, melynek bájos partjain tölté Gizella főhercegnő anyja, Erzsébet királynőnk vidám gyermekéveit.

— Drégely-palánkról írják: Ő hercegsége az ország primása, kinek atyai gondoskodását és adakozását több százra menő egyházi község veszi igénybe és élvezi, csak mi nálunk, egy plébániában, folyó évben, oly nagyszertű monumentális emléket emelt, hogy még a későbbi nemzedékek is áldást fognak rebegni az élők könyvébe irt magasztos érdemeire. A hídvégi főkegyház, hol a templom 1869-borzasztó tűz által egészen rommá lett, új, és az előbbihez hasonlíthatatlanul díszesebb templommal egyedül ő hercegségének költségén ajándékozta meg. — Palánk, hol eddig sem iskola, sem mesterlak nem volt, hanem a tőszomszéd Drégely helységben, egész fundust és házat nyert kegyelmes patronusától, katolikus iskola és mester számára. Legyen hála az irgalmasság Istenének, ki nekünk főpásztorunkban legjótékonyabb atyát ajándékozott. Ő hercegségének pedig örökké lekötelezettjei maradunk imáink- és hála-gatosságunkban.

— Hirszerint József főhg tábornagygyá fog kineveztetni.

— Olesó ruházat. Egy amerikai lap hirdeti, hogy Bostonban teljes öldözéket kaphatni (1 forint 15—20 kr.) japáni papírból.

